

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflcova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

One naročnike, ki še niso poslali naročnine za leto 1913., opozarjamo, naj to store v najkrajšem času; drugače bi bilo upravništvo primorano jim dopošiljanje lista ustaviti.

Topovi grme!

Drugi del balkanske epopeje se je pričel. Mirovna pogajanja so se končala po turški krivdi brez uspeha; zavezniki so uvideli, da si na ta način ne zagotove tega, kar so si priborili s krvjo. Treba je Turčijo prisiliti z orožjem, da podpiše mir, kakoršnega po pravici zahtevajo balkanske države. Jugoslovanska kri bo zopet pojila balkansko zemljo srbski in bolgarski narod se bodeta ramo ob rami borila proti dušmaninu in s tem utrdila na veke vez, ki je združila oba naroda v osvobodilnem boju. O končnem uspehu danes ni več nobenega dvoma; za časa premirja se je bolgarsko - srbska armada odpočila in se preskrbela z vsem potrebnim za nadaljno vojskovanje. Z novo silo sta začeli združeni armadi bombardirati Odrin, da ga čim preje prisilita k predaji, in štedili ne bodeta nobenih žrtev, da dosežeta svoj cilj. Pred premirjem se je poveljstvo oblegovalne armade skrbno oziralo na to, da oblegovalni topovi ne napravijo prevelike škode, sedaj so ti oziri prenehali in zavezniki so začeli streljati s težkimi topovi, ki bodo porušili velik del mesta. Istočasno z obleganjem se je tudi začel boj na polotoku Galipoli. Kakor je bilo pričakovati so se Bolgari vrgli v boj z veliko silo in hitrostjo ter po hudem boju pognali Turke v divji beg. Zadnja poročila javljajo o velikih bolgarskih zmagah, in tako je verjetno, da vojna ne bo trajala dolgo in da se bodo Turki prisiljeni po bolgarskih zmagah, udali zahtevam zaveznikov — ali pa izgubili Carigrad.

Razgled po svetu

Vojna na Balkanu.

Velikanski uspeh Bolgarov. — Bolgari gospodarji Marmarskega morja. — Strahovit poraz Turkov.

Uradno se poroča iz Sofije, da je bila turška armada ob reki Karak Cai in južno proti Chersonesu strahovito poražena od Bolgarov, tako da se je morala v divjem begu umakniti v trdnjavo Bolair, na najožjem mestu polotoka Chersonesa. Bolgarske čete so z vso silo preganjale turško armado, ki se je umikala v popolnem neredu in pustila na bojišču izredno bogat plen. S tem so

Bolgari gospodarji skoro celega Marmarskega morja od Čekmedže do Bulaira.

Turki priznavajo svoj poraz.

Porta priznava poraz turške vojske ter skuša ta poraz zakriti s sledečim komunikacijem: Včeraj se je vršila cel dan huda bitka ob reki Karak ter se je zvečer končala s popolnim uspehom naše armade. Zvečer pa se je naša vojska, kakor hitro je bilo to že prej določeno, umaknila v Bolair, večinoma tako da ji sovražnik ni mogel slediti. Neka druga bolgarska kolona je zavzela Myriophito.

Bolgarske operacije.

Bolgarsko - srbska oblegovalna armada je včeraj ves dan obstreljevala odrinske utrdbe. Pri Čataldži so se bolgarski voji umaknili iz raznih svojih pozicij, da bi izvabili Turke z njihovih utrdb. Takisto so Bolgari vpepelili več vasi, ki so jih zavirale v njihovih operacijah. Vse to so dognale turške poizvedovalne čete, ki so našle pri rekognosciranju mnogo bolgarskih pozicij praznih. Na Galipolskem polotoku se vrše neprestano boji obojestranskih sprednjih čet. Veliki vezir Mah-

mud Šefket paša se je vrnil izpred Čataldže v Carigrad.

Bolgari osvojili Ganos in Horo.

Bolgari so potisnili turške voje globoko proti mestu Galipoli ter osvojili mesteci Ganos in Horo ob Marmarskem morju. Odrin.

Na južnovzhodni strani trdnjave se že kažejo uničujoči učinki bombardiranja. Tekom včerajšnjega dneva se je oblegovalna armada trdnjavi zopet bolj približala ter zavzela Pavillikoje. — Turki so poskusili izpad, ki pa se je ponesrečil. Pri tem izpadu je bilo 1000 turških vojakov ubitih.

Arnavt koj padel, 800 Turkov ujetih!

Iz Plovdiva brzjavljajo, da je bolgarsko - srbska oblegovalna armada po ljutem boju osvojila severno od Odrina ležečo velevažno utrdbo Arnavt koj in ujele 800 turških vojakov.

Lastnoročno pismo cesarja Frana Josipa ruskemu carju.

Med Avstrijo in Rusijo obstoja že dolgo časa napeto razmerje. Znano je, da se ruski car ni hotel peljati po avstrijskih tleh, ko je šel obiskat italijanskega kralja. Ta napetost se je z balkansko vojsko še povečala in privedla do tega, da sta Avstrija in Rusija mobilizirali svoje armade. V gmotnem oziru je ta mobilizacija Avstriji napravila ogromno škodo, katere posledice bomo še dolgo čutili. Da bi se to razmerje izboljšalo, se je odločil naš cesar, pisati ruskemu carju pismu in je to pismo poslal v Petrograd po posebnem odposilancu knezu Hohenlohe. Vsebina tega pisma je seveda tajna; pripisuje pa se mu velika važnost za bodoče razmerje med obema državama.

Bolgarska in Romunska.

Med zahtevami Romunske in koncesijami Bolgarske so še vedno velike razlike. Romunska zahteva, da ji odstopi Bolgarska velik del Silistrije do Kavarne ter zahteva tudi ti dve mesti. Bolgarska pa je pripravljena, odstopiti samo ozko pokra-

jino ob morju. Do sedaj še ni prišlo do sporazuma.

Kardinal Nagl umrl.

Na Dunaju je umrl kardinal Nagl, ki je bil dolgo let škof tržaški. Znano je njegovo ime iz ricmanjske afere. Slovencem ni bil naklonjen; hotel je zanesti razdor med tržaške Slovence, kar se mu pa ni posrečilo.

Slovenija

s **Novo gasilsko zvezo** hočejo ustanoviti klerikalci. Sedanja zveza noče trobiti v klerikalni rog in se ne pusti zlorabljati za strankarske namene. To pa seveda deželni odbor ni všeč; imeti hoče klerikalno gasilsko zvezo. Glavno vlogo seveda igrajo tukaj podpore! Ne po potrebi in vrednosti gasilnega društva se bodo delile, ampak samo po tem, če bo društvo pri klerikalni zvezi. To je najbolj jasn dokaz, kaj hočejo klerikalci. Tudi med ta najbolj koristna društva hočejo zanesti politiko in upamo, da bo to gasilec odprlo oči!

s **Deset zapovedi za vsakega narodnega Slovenca**. Ugleden naš somišljenik nam piše: Veliki dogodki zadnjih mesecev nas uče, da je naša narodna rešitev samo v najtesnejši bratski slogi vseh Jugoslovancev. Zato je potrebno, da se vsak res naroden Slovenec ravna po teh-le zapovedih: 1. Slovenci, Hrvati in Srbi so bratje: en narod s tremi imeni. 2. Ne sej nesloge, ker samo v slogi in edinstvu Slovencev, Hrvatov in Srbov je naša rešitev, zakaj samo sloga nas spasava. 3. Spominjaj se vedno, da si Slovenec, Hrvat ali Srb, veja velikega slovanskega drevesa. 4. Priznaj povsod odkrito in vedrega čela, da si Slovenec, Hrvat ali Srb, in vselej in povsod dvigaj visoko slovensko, hrvaško ali srbsko zastavo. 5. Bodi ponosen, da imaš 12 milijonov bratov slovenskega, hrvaškega in srbskega imena in da si Slovenec, katerih je na svetu 160 milijonov. 6. Bodi ponosen, da so Bolgari, Čehi, Rusi in Poljaki tvoji bratje, da se vsi skupaj zovemo Slovani in da je naša rešitev v bratski slogi. 7. Zavedaj se, da je domovina naša velika in razkosana. Misli na njeno prošlost in veličino naj te bodri, v delu za bodočnost. 8. Ne bodi suženj nikomur, ne bodi izdajalec svojega naroda. 9. Narodni ponos in narodna čast bodi ti nad vse. Svojemu dajaj prednost vselej. Tuje spoštuj, a s svojim se diči. 10. Zavedaj se, da se bratje spoznajo po krvi in jeziku, vera pa je stvar vsakega človeka, ki jo je treba spoštovati. Slovenci, Hrvati in Srbi so bratje, če tudi so druge vere, zakaj brat je mil, katerekoli vere bil.

s **»Domovina«**. Dijaško podporno društvo »Domovina« v Ljubljani je razdelilo v letošnjem šolskem letu do 31. decembra 7208 obedov in 6318 večerij med revne di-

jake obeh slovenskih gimnazij, realke, učiteljskega, obrtnega in trgoveške šole. Izdatki za to so znašali nad 3550 kron. Ker je bilo v letošnjem šolskem letu naklonjenih društvu še jako malo podpor, prosimo vse one, ki hočejo pomagati stradajočim slovenskim dijakom, da nam **naklonijo denarnih podpor**. Brez njih nam je onemogočeno nadaljevati človekoljubno delo. **Spominjajte se ob vsaki priliki s kakim darom potrebne »Domovine«!**

s **Znana stvar je**, da kava brez dobrega pridanja ni dobra. Ravno tako je pa tudi znano, da je najboljši kavni pridanek Kolinska kavna primes z znamko Sokol v korist Družbi sv. Cirila in Metoda. Ker je najboljša in obenem pristno domače blago, jo vsaka slovenska gospodinja najraje kupuje.

s **Kratek uvod v praktično politiko**. Knjiga tega naslova, ki smo jo zadnjič priporočali, stane s pošto 2 K 70 h in se dobiva v Narodni knjigarni v Ljubljani.

s **Roman »Za svobodo in ljubezen«** opisuje usodo slovenskega dekleta Jerice, ki je bilo prodano v turško sužnost in za katero sta njen brat Ivan in njegov prijatelj Srb Dušan tvegala vse, da jo rešita. Ker je bil Dušan k o m i t a (član vstaškega odbora v Makedoniji), so jima šli vstaši vsepovsod na roko in v romanu so večje opisani boji in življenje vstašev in krščanske raje. Roman »Za svobodo in ljubezen« je velezanimiv. Gotovo ga bo z zanimanjem čital vsak zaveden Slovenec in vsaka zavedna Slovenka. Opozorjamo vse čitatelje in čitateljice na današnjo **prilogo** ponatis romana »Za svobodo in ljubezen«, ki ga je začel priobčevati »Slovenski Ilustrovani Tednik«. Čitajte, kajti ta roman je baš sedaj aktualen, ko se odigravajo na Balkanu svetovnovazni dogodki.

o Ljubljanska okolica o

lj **Iz Št. Vida nad Ljubljano**. K d o r z n a , p a z n a ! Naši klerikalci so nedosegljivi, kadar se gre za **»farbanje«** ljudi. V »Domoljubu« št. 3 str. 40 prav lepo in ganljivo pripovedujejo: kako je pokojni Blaž Potočnik šolo zidal na mežnarsko poslopje in na mežnarski svet. Torej je občinski odbor prav storil, da je podaril to šolo cerkvi — ali bolje rečeno — župniku v porabo, ker sicer bi bil župnik tožil in bi bila imela občina še stroške. — Ker vemo, da v Š. Vidu niso sami »backi« po Klanfarjevi in Zabretovi volji, zato vprašamo: S čim je pa zidal Blaž Potočnik šolo? Kdo pa je prikupil svet za šolo, ker je bil mežnarski svet premajhen? Na to ve odgovoriti vsak desetleten otrok, da so vse to kupili **farani, ne pa Blaž Potočnik**. Ta se je celo dolgo časa upiral zidanju nove šole! Ko pa je gosposka le pritiskala na to, je Potočnik izgubil pogum upirati se in rekel ljudem: **Zdaj se pa ne morem več ustavljati, zdaj pa moramo zidati!** Tako

je pravil stari Klanfar vsakemu, kdor ga je hotel poslušati. Ljudje so znašali denar, zidala sta pa Potočnik in stari Klanfar. Kje se pa godi drugače? Kje pa župniki zidajo za svoj denar? Ne cerkev za božjo čast, ne šol za ljudsko korist in niti župnišč in hlevov in svinjakov za svojo uporabo! Pač pa gledajo, da jim od denarja, ki si ga odtrga ljudstvo od svojih krvavo zasluženih krajcarjev, ter ga zloži **za čast božjo in zveličanje duš, še kaj ostane v farovski bisagi**. In občinski odbor šentviški je tudi poskrbel s svojim sklepom — da naj se šola prepusti župniku — za farovsko bisago! Ta šola ima poleg mežnarije — dve šolski sobi, pisarno in nadučiteljevo stanovanje, obstoječe in dveh sob in kleti. Iz teh prostorov se dajo narediti tri stanovanja, ki so vredna po 200 K na leto. Ako se odštejejo prav veliki stroški prezidave in pa davek, tedaj bi šola še vedno dajala čistih 300 K na leto. In teh 300 kron naj bi farani prepustili župniku, da bi bil bolj **sit in se še bolj upal znašati se nad njimi?! Ali pa naj bi mu teh 300 K na leto podarili za to, ker je napravil toliko zdražb v fari?** Sicer ima pa občina dolg in s 300 kronami na leto plača že od 6000 K obresti. Stvar je na kratko tale: Šolska občina je vživala omenjene šolske prostore od leta 1866. do 1910., torej celih 44 let. S tem si je dobila pravico do vživanja teh prostorov. A ne samo šentviška občina, nego tudi občina Zgornja Šiška, ker njena podobčina Dravlje spada v šolsko občino Št. Vid. Ako se torej obe občini izrečeta, da podarita šentviškemu župniku najmanj 300 K na leto, da bo lažje kupoval biče in z njimi uganjal naprednjake, potem jih bo dobil. Ako pa ena občina odreče, potem jih pa ne bo dobil, ako šolska gosposka varuje šolsko premoženje in ako imajo sploh postave pri nas in za nas še kaj veljave. Saj jih pa tudi ne zasluži in če bi imel kaj sramu v sebi, bi jih tudi **ne odjedel občini, ki ima itak čez glavo dolga**. Toda nam se zdi, da je Zabreta in Klanfarja toliko **sram, kolikor volka — strah!** Zato bosta pa ruvala naprej, dokler ne dosežeta svojega cilja. Toda ljudje že niso več tako neumni, da bi šivali **tuje žepe, v svoje pa delali luknje**.

o Dolenjske novice o

d **Iz Bršljina**. Gori nad Kačjo rido sem stal in videl čuden prizor: Naš Tone je v kočiji spremljal svojega hlapca Štefana v novo faro v Šmihel. V duhu daleč tam, 1900 let nazaj, sem videl Kristusa, kako je hodil bos oznanjeval svoj nauk, in videl sem njegove učence, brez potne palice, po prašni cesti boste hoditi od kraja do kraja. In čudno se mi je zdelo, da ta dva, ki pravita, da sta njegova namestnika, se tako nobel vozita. Pa še bolj sem se začudil. Za kočijo glej, ti jezdarita dva možica, kakor dva policaja. O, Sumrak iz Kozerjevega kala, o očka Redik iz Prečine, kaj pa vidva

— ali gresta že v maškare, sem jima že od daleč zaklical. Dala sta mi znamenje nazaj, češ, midva jahava za Štefanom, ker gosp. kaplan radi nazaj hodijo; ko jih tako podiva iz naše fare, jih menda ja ne bo več škrtat pricefral nazaj. In še predno sem ju mogel pohvaliti: živio Sumrak, živio Redek, že sem videl drug grizor. Blizo prodajalne rajnkega Pikelnja stoji smreke in slavolok z napisom: Bog te nesi, Štefan! Na oni strani proti mestu pa ste bile samo dve besedi: Prepovedan povratek. In okoli slavoloka je stalo nekaj starih korenin: gorenji Čefidel, stari Čefidel Jože, uskok Globevnik in oh — — — toliko da me ni kap zadela, tudi svetokriški paša se je prišel posloviť od svojega prijatelja. Ja, predpust je, in tudi grešniki se preobračajo. Pa kaj je neki to? Zdelo se mi je, da je naš Tone preveč »šnofal« na vozu. Začelo se mu je tako hudo kihati, da je pozabil in namesto da bi svoj nos vtaknil v robec, je kar ves obraz in glavo pritisnil na svojega božjega hlapca Štefana. Ljudje pa v jok, ker so mislili, da se Tone in Štefan zares jokata. In videl sem še en prizor. Tone pripelje svojega Štefana v mesto do prošta. Tam jih je čakalo nekaj štefanov starega. Naša dva jezdec sta mislila, da bosta za plačilo tudi kaj deležna. Pa sta samo dobila od Štefana njegov duh pod nos, nakar sta se obrnila in vso pot kihala nazaj. Nato je prikazen nad Kačjo rido zginila.

d Iz Šmihela pri Novem mestu. Mati »Simonia mentalis« je narodila veliko čredo, duhovno zlo. Odrasli Štefan je bolehal na razširjenju želodca. Zahotelo se mu je po boljši telesni paši. Predno pa odide, vpraša očeta: Zakaj je moji materi ime »Simonia mentalis«, kaj je to? Oče, častiljiv mož, pogleda sina, kakor bi ne bil na jasnem, ali se Štefan le dela ali je res tako neveden. Za oba slučaja pa mu tako odgovori: Ko je Jezus svoje učence razposlal oznanjevat evagelij, jim je dal na pot svoj nauk: Oznanjujte moj evagelij. **Zastonj ste ga prejeli, zastonj ga zopet delite ljudem. Na pot pa ne jemljite ne palice, ne mošnje za denar, in kdor ima dve suknji, naj da drugo beraču.** Zakaj, moje kraljestvo ni od tega sveta in kdor hoče biti moj učenec, naj proda vse, kar ima, razda ubogim, vzame križ na ramo in hodi za menoj. Torej vidiš sin moj, božjo besedo ni zamenjati s posvetnim blagom, tudi se ne sme oznanjevat iz sebičnih namenov. Kdor božji besedi in duhovskemu poklicu prilaga posvetno vrednost in kdor duhovski poklic smatra za obrt, za stan, v katerem se najlože pride do najboljšega kruha, ta oskrni duhovski stan, ta torej trzi s svetimi stvarmi, kakor kramar s svojim blagom. In kdor tako dela, temu pravimo, da uganja simonijo ali svetotrštvo. Povem ti to še bolje v zgledih: Ko je Simon čarodejec videl, da se po pokladanju rok apostolov deli sv. duh, prinese denarja in reče sv. Petru in sv. Janezu: Dajta tudi meni

to oblast, da prejme sv. duha, na kogarkoli položim roke. Peter pa mu reče: **Srebro tvoje naj s teboj vred pogine, ker meniš, da se more dar božji dobiti za denar.** Ni-maš ga dela, ne deleža v tej reči, ker tvoje srce ni odkrito proti Bogu. Še dva zgleda iz sedanjega časa: Prineseta dva kmeta v župnišče denar za sv. mašo. Eden bi rad da se maša bere za mrtve, drugi želi, da mu bolni prašiči ozdravijo. Vsi trije so krivi simonije, duhovnik največ, ker ve, da se Kristus ni za denar daroval na križu. Duhovnik, ki vseh plačanih maš niti darovati ne more, se poleg simonije stori krivega tudi — goljufije. Ravno tako je v slučaju, ko ljudje duhovniku izročajo denar, da se zanj moli v cerkvi za mrtve. Duhovnik dobro ve, da je dolžan moliti za vse žive in mrtve in je tudi za to že enkrat plačan. Kajti če bi se rešile iz vic samo tiste duše, za katere se molijo plačani očenaši ali sv. maše, kaj bi bilo s pretežno večino onih duš, za koje nihče ne plača ne maše, ne očenaša! Tu se hoče nekaj nadnaravnega, božjega kupiti za par kronic. O tem, da so duhovniki zaradi tega, ker se je podražil krompir in fižol, poskočili tudi s ceno za sv. maše, raje ne govorim, ker bi te znal pohujšati. Častiti oče, ker si mi že povedal dva zgleda, povej mi še tretjega, ki se nanaša naravnost na zgled Simona čarodejca in pokladanja rok apostolov. Zakaj, glej tudi naši škofje hodijo pri birmi pokladat zakrament sv. duha in si nabirajo kar polne škafe denarja in — — — In o tem ne besedice več, ga oče strogo prekine. Pusti škofo pri miru. Raje zdaj, ko si prišel na tako lepo faro, zahvali Boga, da te je rešil pred pretečo kaznijo v ječi. Svojemu škofu pa se zahvali, da te je namesto kot kaplana kam v hribe, prestavil kot župnika v Šmihel. To bodi tvoje plačilo, ker si bil zvest v službi za politiko, namesto pred oltarjem. — O, oče, ali je to nemara tudi »Simonia mentalis«? Čakaj Tudi še izveš.

d Iz Prečine. Naš Tone je imel te-le čudne sanje: Pride k njemu sin Izaaka in govori: Rabi našega Elija! Ti si imel cerkev, posvečeno sv. Eliju, velikemu preroku naših očetov. Ne vem, kako pridete vi kristjani do naših prerokov, ali kar je, je. Vidim pa, da vas je naš prerok zapustil in samotno in razrušeno stoji tu njegov tempel. Namesto njega si postavil nov tempel, povsečen priporočniku živali, ki velja pri nas za nečisto. Bog ti bodi milostljiv in odpusti ti tudi ta greh. Pa da izveš, zakaj prihajam k tebi. Znano ti je, da je vaša Ljudska posojilnica od nas — »epes von ursere Lajt« — za 250.000 vaših srebrnjakov kupila graščino Braitenau. Prepustila pa nam je še prostor okoli opekarne. Ker nas je že dovolj na Dolenjskem in nimamo še svojega templja, si bomo na mestu opekarne postavil svoj tempelj in ga posvetili preroku naših očetov, Eliju, katerega ste zavoljo dobičkaželjnosti, kakor konkurenco za božjo pot sv. Antona na Štangi pri

Litiji zapustili. Ker mi nočemo iz naših ljudi izžemati za novi tempelj denar, kakor smo videli tebe delati s tvojim vernim ljudstvom, bi radi na drug način poceni prišli do svojega templja. Ti, rabi, učenik našega Elije. Daj nam za krščansko ceno odstopiti plošče, ki so služile za cerkvena tla v starem svetišču našega Elije. Lahko pa nam še plošče daš v dar, saj ste si vi toliko od nas izposodili, da že ne veste, kaj je vaše in kaj je naše... Tako je govoril sin Izaaka našemu Tonetu v spanju. Tone se je radi tistih cerkvenih plošč tako prestrašil, da je čutil, kakor bi se bila cela stara cerkev nanj podrila. Ko se je ves potan iz teh strašnih sanj prebudi, se je domislil, **da je cerkvena tla iz stare cerkve sv. Elija že prodal in da jih eden njegovih katoliških mož potrebuje za tla v svinjaku in na gnojišču.** Je to prav, Tone, svete stvari na tak način oskruniti?

d Popotnik po novomeški okolici. Spotoma od Bršlina do Prečine sta mi Vintar in Turk marsikaj povedala, kar ne maram kar tako izblebetati. Prestopivši prag farovža, nas je sprejela Tonetova kuharica. Tarnala je, kakšne neumnosti uganjajo Marijine devičarice zaradi Štefanovega odhoda. Pomislite, te babnice se hotele Štefana z banderi spremeniti notri v Šmihel. K sreči sem jaz zalotila tisto voditeljico v veži, ko je hotela iti gori k gospodu. Pa sem jo kar nagnala. Saj je bilo teh neumnosti že dosti. In koliko je naju z gospodom ta reč stala! Saj veste, da je bil tudi prošt pri nas in kandijski župan. Takim gospodom vendar ne morem ponuditi v oblicah krompirja in kislo repo, ne? Gotovo bi še marsikaj zvedeli, pa jo je po stopnjicah prilomastil sam gospod Tone. Oh, oh, noben človek ne bo verjel, da ste se vi tako spokorili in da pridete k meni v tako častiti katoliški družbi, kakor sta naš Turk in Vintar. Kaj za to, gosp. župnik, če ljudje verjamejo ali ne, za en del bo še bolje, če so prepričani, da jih hočemo potegniti. Ko nas Tone zapelje gori v svojo sobo in nam postreže z vsem, kar se je posebno Vintarjevemu želodčku prileglo, me Tone potegne malo na stran in natihoma pravi: Veste, tisto o spodnjih hlačah in srajcah in sploh vse kar so Marijine devičarice kupile za našega Štefana, nikar okoli praviti. Če bi Šmihelčani zvedeli, da so dobili tako revnega župnika, da si še hlače in srajc ni mogel sam preskrbeti, bi utegnili ves rešpekt pred njim izgubiti. In sam bog ve, kaj bi hudobni jeziki še iznašli, če bi se zvedelo, da naše Marijinodevičarice mislijo tudi na take stvari, kakor so spodnje hlače in srajce za moškega. Brez skrbi gosp. župnik, ta stvar ostane med nama. Iz mojih ust ne bo te skrivnosti nobena živa duša zvedela. Samo če bosta tudi Turk in Vintar jezik držala za zobmi. — Pomeni mi smo se še marsikaj, kar pa ne gre, da bi tukaj pripovedoval. Vsi trije židane volje, jo iz farovža mahnemo proti Daljnemu vrhu na Berusovo »ohcet«. Rav-

no smo študirali, kako bi preskočili tisti liberalni brlog v Bežgavškem grabnu, kar zaslišimo iz Daljnega vrha semkaj velik romavš. Župan Turk je precej pogruntal, kaj to pomeni. Hudiman, ta Berus, še na ohceti se ne more vzdržati. Da mi ne bi bilo zavoljo katoliške discipline, ki jo imamo v naši stranki, jaz bi bil temu Berusu — ki se je zadnjič vsajal proti meni zavoljo moje županske plače, že pokazal. Pomislita, ta vrag, bog mi grehe odpusti, gre in še pred ohcetjo nabije svojo staro in ta mlade. Obdolžil je babnice, da so one krive, da se starejši sin oženi. Ta stara je bila vsa razpraskana, tako jih je nalomastil. — Turk še ni bil pri kraju s svojo povestjo, kar pride iz Bezgoškega grabna proti nam Berusov prijatelj Jože Skubic ves preplašen. Pa ne da bi šli na Berusovo ohcet, nam že od daleč vpije. Bog vas obvaruj te nesreče. Zakaj stari Berus spet nori. Komaj se je zadržaval zavoljo enega gospoda iz mesta, ki ga je bil zvekel gor, da so ga prav pošteno oskubili. Ker je Berus že v navzočnosti tega gosta začel zabavljati, jo je ta potegnil domov, jaz revež sem še ostal. Ali precej nato je pa stari začel razbijati po mizi, češ, kaj je bilo tega treba, da pride ta mlada k hiši, ko ima sam svojih punc preveč. Meni se je to turško zbijanje na katoliški ohceti že preneumno zdelo in sem tudi odšel. Kakor dober kristjan, se preje še odkrijem in rečem: Berus, zdaj grem, hvaljen bodi Jezus in Marija! Oh kako pametno je bilo, da sem se zraven še prekrižal, zakaj stari je zaklical peklenška, rekoč: Le pojdi hudič, saj tako nisi nič vreden, kdo te je pa klical semkaj. Jaz se obrnem in staremu dopovedujem, da me je že trikrat povabil na ohcet, zdaj pa tako govori, kakor bi se bil jaz vsilil. Vse ni nič pomagalo, Berus je le še bolj razbijal, da je vse letelo od mize in ni dosti manjkalo, pa bi me bil vrgel ven. Zato sem jo preje odkuril. In zdaj grem k gospodu v Prečino, da bi ta žegen zavoljo zakonskih vzeli nazaj, vsaj vidite, nevesta tudi beži proti domu. — Res smo videli nevesto hiteti skozi vas, za njo pa staro Berusovko. Čez nekaj časa sta se obe vrnili nazaj. Kaj smo še nadalje doživeli na Berusovi ohceti, o tem prihodnjič

o Gorenjske novice o

g V Podbrezjah se je poročil gospod J. Jeglič, posestnik, z gđno Franeko Kalan iz Poljšice pri Podnartu. — Čestitamo!

g Vače. Zadnjič sem vam, cenjenim čitateljem »Slov. Doma«, tega vrlega zagovornika nas zairanih kinetov, obljubil, da še napišem, kakor se pripravljamo za prihodnje volitve, da bomo izvolili poslanca zase in ne za druge. Že ste mislili, da sem zaspal. No, pa ni bilo tako. Evo vam dokaz, da sem ostal mož-beseda. Ker smo še vedno zvesto v slogi nastopali,

upam, da bomo prihodnjič še tembolj, posebno ker vsak otrok že lahko izprevidi, da naša vrsta rase. Predno bom s temi razpravami nadaljeval, vas prosim, oglejte in zapomnite si naslednje pomisleke ter se ravnajte po njih. 1. Veruj, da imaš v sebi veliko moč, ki je ne smeš zametovati, ampak porabiti v svojo korist. 2. Ne imenuj imena kandidata, ki ni vreden, da zastopa samostojne volilce. 3. Ne bodi metla drugih, ampak samostojen mož. 4. Spoštuj samega sebe in ne odmetuj »Slov. Doma«, ampak naroči se nanj in ga pridno beri in posojuj drugim. Le ta list je vreden, da ga upošteva, kdor je mož. 5. Primerjaj in kmalu spoznaš resnico. 6. Vedi, da je resnica dragocena reč in ne oskruni jo z lažjo! 7. Ne kradi drugim dobrega imena. Imej torej vedno pred očmi, da je duhovnik bil kaznovan, ker je popisal glasovnico. Če torej pride k tebi, ne daj mu je, da ne boš kriv njegovega prestopka in ti ne poreče: Ti si me zapeljal. 8. Drži se zvesto svojega prijatelja »Slovenskega Doma«. 9. Ne poželi iste blamaže kakor so jo doživeli naši klerikalci, da ne prideš tudi ti med staro šaro. 10. Vedi, da kdor se med otrobe meša, ga svinje požro. Drži se torej svoje napredne družbe. — Dobro premisli — dragi bralec — teh 10 zapovedi, zakaj resnica je v njih. — Prihodnjič vam dam še nekaj nasvetov in veruje, da tudi sedaj ostanem mož-beseda.

Vaški volilec.

d Vače. J a n e z : Meni se pa Majdič res smili. Povsod ima smolo, vse mu izpodleti. J a n č e : Ali moreš od njega kaj drugega pričakovati. Ti še ne veš v čem je Majdič Turčinu podoben. J a n e z : O ja, to pa vem. Turk je spoznal, da mora zapustiti Evropo, zdaj pa stoka in se težko poslavlja. Prav mu je, zakaj pa ni dal pravice našim bratom na jugu. J a n č e : Vidiš prjatu, tudi Majdič je po turško delal proti Vačanom, zdaj pa se mu to kruto maščuje. Spoznal je, da zanj na Vačah ni več prostora, zato pa s tako jezo brca okrog sebe. J a n e z : Vem da se boji če pride tja kamor spada. J a n č e : Menda še ne vedo kam pride. J a n e z : Če ga denejo tja kamor spada, bo imel vsak dan priliko, da bo pri zamreženem oknu poslušal mile glasove zvonov pri Mariji Devici v Polju. Seveda bi rad še prej vse liberalce pohrustal. J a n č e : Prej jih mora speči, kakor Ribničan arnke. J a n e z : To sem pa radoveden, povej mi kako jih pečejo. J a n č e : Natančno ne vem. Povedal bom tako, kakor sem slišal po svetu, kjer vedo o Ribničanih marsikaj. Bilo je tako. Ribničan pride k trgovcu. V sodu vidi arnike. Ker je imel ribe prav rad, si poželi in izbere precej velik arnik. Veš ta Ribničan pa še ni arnkov nikdar jedel, zato vpraša trgovca, kako se ta riba pripravi. Trgovec je bil pa tudi precej debel za ušesi, pa pravi, da je dosti če arnk ogenj vidi, pa je že pečen. Mož se še pomudi v tistem kraju in zvečer jo pa maha proti domu. Za

gotovo ne vem, ali je bila polna luna, ali kaj, to sem pa slišal, da je takrat luna prav lepo svetila. To pa veš, da ima ta zvezda do nekaterih ljudi veliko moč. Ribničan prisopiha do velike luže. V vodi zagleda luno in si misli, aha tu je »agi«. Bil je menda tudi že lačen, zakaj prijel je arnka za rep in ga rinil proti luži. Kazal mu je ogenj: Arnk iš agi, arnk iš agi. Ali glej ga šmenta, arnk mu pade v vodo. Ribničan je v strahu za dobro večerjo in poseže za njim v vodo. Pa oj čudo, luna nima moči samo do ljudi, ampak menda tudi do živali. Arnk se je luni preveč približal in se je ves spremenil, imel je kar štiri noge. Ribničanu kri zastane, ko potegne prav veliko kroto za zadnjo nogo iz vode. Še bolj se začudi, ko zasliši kuak, kuak. Navsezadnje pa zbere vso korajžo in pravi: Hilft niš kviču in kvaču du mušt gřešen žajn. J a n e z : Tega pa jaz ne razumem, ker ne znam nemško, ti že znaš, ker si po svetu hodil. J a n č e : Po naše bi se reklo: Ne pomaga nič kviču in kvaču, jaz te moram v želodec potlačiti. J a n e z : Pa jo je pojedel. J a n č e : Pravijo, da jo je in je kar pri glavi pričel. J a n e z : Vidiš, kakor je Ribničan pojedel kroto in je mislil da arnka je, tako se je tudi Majdič zmotil in je namesto liberalcev pohrustal svoj generalštab. Saj so ga že vsi najzvestejši jogri zapustili. J a n č e : Majdiču se godi tako, kakor tistemu generalu, ki se skaže s svojo nezmožnostjo — in ga vsi obsojajo in odrivajo ter ga potlačijo v košaro za staro šaro. Meni se ne zdi nič čudnega, da ga nihče več ne mara. Pregovor pravi: Kdor se s farjem brati, nima s čim orati. In to je res. V Žapšah bodo to kmalu sprevideli. Tudi jaz sem to spoznal. J a n e z : Torej je vendar tudi tebe enkrat pamet srečala. J a n č e : O da bi me le že prej. Veš božji mlini meljejo počasi, pa dobro in gotovo. J a n e z : Majdičev mlin je v začetku prav hitro in na debelo mlel, zdaj pa mu je kar sape zmanjkalo. Kaj praviš, kaj to pomeni. J a n č e : Majdič je spoznal, da Vačani nimajo svojih možganov v zeljnatih glavah. J a n e z : Mislim, da je vendar enkrat spoznal, da nismo vaščani, ampak tržani, da pa tudi po pravici zaslužimo to ime. J a n č e : Veš, jaz bi se z Majdičem sploh ne pečal več, pa sem pri izpraševanju videl, kakšen je. Menda bi rad da bi mu Vačani še bero dajali. Ja veš, farški žep pa res nima dna. J a n e z : Naši predniki so bili tudi pravi Vačani, ki niso imeli slame namesto možganov. Oni so dobro vedeli kako dobroto nam bodo napravili, ker so odkupili bero. Mislili so si, če hoče kaplan žeti, naj tudi seje in so mu kupili njivo. Le misli si, če bi sedaj ob času žetve letal Majdič okrog hiš, kakor vrabec okrog kozolcev in podov: Nikdar sit, nikdar sit, dajte še. Na njivo je sejal seveda župnik, a zato je moral dajati kaplanu hrano. In če se je sedaj župnik polastil njive, da nima kaplan ne hrane, ne zemlje, nas to nič ne briga. Naj se le sama

pobotata ali pa prepirata kakor se jima zdi. **Ali bi nas ne bilo lahko sram, če bi se kot potomci takih očetov pustili komandirati od Majdiča?** Janče: Prav praviš. Zakaj se pa Majdič ni upal na občni zbor požarne brambe? Janez: Zato, ker je bil sam in je vedel, da nič ne opravi. S kakim veseljem je prišel na Vače. Al se je ponosno bahal, jaz sem še povsod naprednjake ugnal in v štirinajstih dneh bodo Vače pod mojo komando. Pa kaj čmo, Majdič je obračal, mi smo pa obrnili, **pa bašta**. Kozle in koštrune je že lahko uganjal po čemšeniških hribih. Če pa hoče on še nadalje funkcionirati kot kozji pastir, se mora že drugam ohrnit, na Vačah hvala bogu najde le malo kozlov. On ne bo nas komandiral, to smo mu že večkrat dokazali. Janče: Jaz sam nisem verjel, da bi Majdič tako hitro izgubil svojo slavo. Janez: Le pomisli, da kjer je sokol razprostrl svoje peruti, tam za čuke ni prostora. Vaški zrak ni za nočne ptice, vsaka mora odleteti nazaj v dolino ali pa počasi hirati in poginiti. **Kdor previsoko leta, prav nizko pade.** — Bom te še.

g Iz škočjeloškega okraja. Ubogi »Slovenski Dom« in vsi napredni časopisi, kaj se vse ne naredi, da bi vas zatrli in nas kmete obdržali v temi ter nas strigili za uboge, suhe gospode v farovžih; posebna reveža sta oba gospoda v Škočji Loki. Spitana, da lepše ne moreta biti. Zadnji čas so se jeli napredni listi, posebno »Slovenski Dom«, širiti tudi med nami kmeti v našem okraju. Marsikom je odprl oči »Slovenski Dom« in zopet drugemu je že toliko zmešal možgane, da je začel misliti in preudarjati: vsaj vendar ne bo vse tako, kakor ti gospodje govore in vpijejo. Nam kmetom vse dobrote na onem svetu, a sami bi pa le grabili ter skrbeli le za ta svet, za lepo in prijetno življenje. Nikdar dosti bere in plačila za cerkvene potrebe. Ker so se začeli kmetje brihtati, ter tja in sem tarnati, da to vendar ne gre vse prav, in ni vse po pravem računu, so se tega ustrašili gospodje v farovžih in prišli na to, da so vsej tej kmetovi nepokorščini krivi ti preklicani liberalni listi. Pa kaj še? »Domoljuba« so jeli ljudje opuščati in ga nekateri niti ne marajo več brati. Kaj bo, če bo šlo tako naprej? In v teh skrbih so jo pogruntali gospodje. Vsak mesec pridejo skupaj, pravijo, da k duhovskim konferencam, da se posvetujejo o važnih verskih in cerkvenih zadevah, a v resnici pa le, kako bi nas kmete obdržali v temi, da bi ostali tepci in nosili kot nekdanj raznim svetnikom, ki so oblečeni in z vsem preškrbljeni, a mi stradali. Pri takem sestanku so rekli: preveč se širi med kmeti naprednost, preveč spregledujejo in nam gledajo na prste. Treba je to zaježiti. Odpustki in taka reč, maše, še vlečejo. Oznamimo ljudem, da kdor bo naročnik na »Domoljuba« in ga dobival v farovžu, za te se bo brala vsako leto maša in bodo deležni posebnih odpustkov. Koncem vsakega leta

se naj v cerkvi posebno priporoča naročitev na katoliške liste in druge razvpije kot brezverske. Pri izpraševanjih in takih priložnostih se naj agitira zanje in druge odbiva kar se da. Tako so sklenili in tako ravnaajo. Za nekatere nevedne ljudi, takih je v našem okraju še mnogo in vse opravljive tercijalke in njih dvomljive device, seve, je bilo to posebna vada. In res se letos pri izpraševanju drugega ne govori, kot o slabih časopisih. Kdor ima dostikrat s sodnijo opraviti, je splošno znano med kmetskimi ljudstvom, da ni kaj prida, da se ga je treba ogibati. In taka je tudi z listi. Kateri izmed listov je največkrat klican pred sodnika radi obrekovanja, laži in častikraje, kot ravno katoliški listi? Po tej sodbi so tudi ti najslabeji. In gospodje, ki govore o slabih listih in časopisih, gotovo mislijo to o svojih, četudi namigavajo na druge. No, nazadnje tudi vsi odpustki ne bodo pomagali. Ljudje gredo za svetom, spregledavajo in se izpametujejo. In tudi mi kmetje, če tudi je vsa črna vojska obrnjena proti nam, bomo postali samostojni brez vseh jerobov. Kaj bomo brali, zato si ne razbijajte glav, tudi odpustki ne bodo držali, smo že toliko izpregledali.

g Iz Poženka. Gospodarji v Poženku se večkrat ob nedeljah zbiramo, da se pomenjkujemo kaj o gospodarstvu; včasih pa ga po stari gorenjski navadi kar zunaj na prostem (pa prav malo) cuknemo, ta kratkega seveda. Lep nedeljski popoldan je bil, ko kar nepričakovano stopi med nas dobro znani prijatelj Janez, in nam v sebi prirojenih dolgoveznih besedah vošči vse dobro; pravi: »Tako dobro, kakor je meni dobro!« Veseli njegovega prihoda, mu ponudim glašek, pa pravi: Žganja sem se zdaj odvadil, imam zmeraj z vinom opraviti. Mica me tudi takoj pozna, če ga le par frakeljnov spijem, potem nisem nič tak gajsten; pravi, danes si pa tako mrzel, si pa že žganje pil. Piber ima pravi hribovski jezik, mu pravi: Ti lahko piješ vino, ki si čez ene tri grunte, pa čez ene štir gospodarje korator; ti dost noter nese, mi pa nemoremo, ker nimamo denarja! — Veste možaki, koratorstvo mene peče. Tega nobenemu ne želim, tudi sovražniku ne. Saj veste, koliko imam opraviti, potem mi jih pa še ene deset na prste gleda za tiste bore sto kron, ki so mi jih obljubili. Saj mi Mica zmeraj pravi: Janez, če si kaj moj, to vse vkup pusti, boš videl, da boš še nesrečen. Pa drugo je vse ubogam, samo tega ne, pa že vidim, da jo bom tudi to moral. — Piber, ki je bil včasih godec, pravi: Kdor ne uboga, je brez Boga. Vsi so bili že nesrečni, pa dobro me zapomni, Janez, da boš še tudi ti, če se le pravi čas ne ogneš, morebiti se pa že ne moreš. — To jaz vem, da me slepe, kar se da, da jim delam zastonj; denar mi pa ves sproti vzemo. Saj Jančeta nič ne vpravljam, samo denar vedno rabi. Dokler je bilo na Berniku kaj za dobiti, je tam pobiral, zdaj pa tam ni, je pa tu zmeraj za petami. Ko-

rator biti, pa še pri takih ljudeh, kakor so ti; saj sem že večkrat rekel, da se krvavo zaslužijo ti krajcarji. — Kljub Micni prepovedi ga je Janez z nami vred dobro potegnil, in pravi: Če prav zvečer za pečjo spim, bom pa jaz dal za en polč, saj mislim, da ga potem nič več ne bomo pili. Pusti to, pa nikar ne delaj tlake, proč jim vrži, če le moreš, naj pa Janče bo, saj vedno noter tiči. — Jančeta pa sodnija ne mara. Tam dobro vedo, kaj on zna, je že pokazal. Mico bom ubogal, vse skupaj bom pustil, da bom enkrat brez skrbi, če ne, se bom še posušil, saj nisem tako potreben, časti pa tudi ni nobene, če peljem včasih tisti koš s seboj.

g Iz Kolovrata. Znani Knol, ki se po ribniško preteplje in po klerikalno kazenske nagrade deli, je zmožen raznih stvari. Predsednika tukajšnjega kraj. šolskega sveta, ki je vladal to korporacijo v duhu klerikalne milosti na uslugo božjega namestnika Knola, je doletela čast, **uporna kazen od okraj. šolskega sveta.** Mož, ki je drugače poštenjak, si je mislil: župnik kot dušni pastir, namestnik Kristusov, mi dušo pase. Gotovo mu smem zaupati te malenkostne posle. Kar pride nekega dne uporna kazen na tukajšnjega g. predsednika. Mož se ne more načuditi, kako more to biti. Jaz, kot dober kristjan in ponižen sluga župnika, naj bi plačal kazen? Mož sam sebi ne verjame; gre vprašat na pristojno mesto, zakaj so mu to prisodili. Tam so ga poučili, da so mu poslali nebrot uka-jov, a, da jih on ni izpolnil. Mož se začudi, saj je vendar ta bil prvi. Ne, ne, le pojdite na pošto in vprašajte, kdo je jemal uka-ze. Hajdi na pošto. Tam so mu povedali, da je **uradne dopise** krajnega šolskega sveta pobiral župnik Knol. Mož se prime za vročo glavo in vzklikne: Aha, taka je taka farovška politika, da naj far lepo v kočiji sedi, **nevedni kmet** naj mu bo pa **vpreženi osel!** Župnik si je mislil, kaj bodo ti liberalni škrici in njih ukazi! Sedaj smo mi gospodje in nevedni kmet naj za nami slepomiši. Kaj to, če ga škrici malo pocukajo, saj mu bomo dali po smrti nebesa; naj si jih zasluži. Može, malo več zavednosti!

Opazovalec.

g S Krtine. K zadnjemu dopisu o krtinskih zvonovih nam poroča drug dopisnik sledeče: Da je g. Zarnik napreden, to vedo njegovi znanci in prijatelji; svojo naprednost pa ni obešal na krtinske zvonove, ker ti so samo krtinski, nič pa napredni, še manj pa klerikalni. Da dopisnik očita g. Zarniku, da je premotil nekaj naprednjakov, da so podpisali pogodbo za zvonove, je deloma res, ker na pogodbi so podpisani trije klerikalci in dva naprednjaka, to sta g. Zarnik in rajni Prenar. Resnici na ljubo se mora povedati, da bi se podpisali na pogodbi vsi možje, ki so bili prisotni pri izberi zvonov, ko bi se podpisi od njih zahtevali. Ker vsi, brez izjeme, so bili za to, da dobi Krtina zvo-

nove. Kakšno navdušenje je bilo med Krtinci takrat, ko so se zvonovi s spremljevanjem godbe, streljanjem topičev vozili iz Domžal, ozir. iz Ljubljane na Krtino! Staro in mlado s cele Krtine je letelo skupaj! Vsa hvala in čast se je pela takrat g. Zarniku, vsi so ga hvalili, vsi povzdigovali, ker zvonovi bodo vendar v čast in ponos Krtine! Je pa že tako, kadar se ljudstvo zabava, takrat je polno livale, ko je pa treba plačevati, takrat ima pa na ustih samo zabavljanje. Tako je sedaj tudi z g. Zarnikom! On je po mnenju dopisnika - sitneža, vzrok te nesreče, da je treba zvonove, če so se naročili, tudi plačati, ker jih tvorničar, žal, noče dati brezplačno Krtini v ponos. Krtinčani, pri naročitvi in vožnji zvonov tako navdušeni in ponosni, so pri plačevanju zadržali mošnjičke z izgovorom, da naj plačajo tisti, ki so podpisani na pogodbi. Tako bo sedaj krtinski ponos, slonel na peterih možeh, katerih vnema za ponos Krtine je bila tolikšna, da so se v svojem imenu in v imenu vseh pri pogodbi navzočih krtinskih mož, podpisali na pogodbi ter tako bili poroki za vso krtinsko vas, da tvorničar dobi gotovo plačane zvonove. Čut pravičnosti se ni prijel Krtincev, da bi tem nesrečnejšem, podpisanim na pogodbi, skupno pomagali plačati zvonove, kakor so jih skupno pomagali izbirati, ampak drgnejo svojo hrapavo kožo ob g. Zarnika, kateri ima pri teh nesrečnih krtinskih zvonovih največjo škodo. Žal, da se krtinskim ljudem ne smilijo ti reveži, ko morajo za vso vas zvonove plačevati! Usmiljenja je posebno vredna rajnega Prenarja vdova, katera ima 9 nepreskrbljenih otrok, a je morala plačati okroglo 1300 K za nesrečne krtinske zvonove. Ker je bil rajni Prenar spoštovan in napreden mož in najboljši prijatelj g. J. Zarnika, zato bi krtinski naprednjaki tudi radi deleli nesrečno usodo s temi petimi reveži, ko bi jim tudi klerikalci hoteli pripomoči. A ravno klerikalci so pri dajanju najslabejši; saj tudi s svojimi lastnimi tremi pristaši, podpisanimi na pogodbi, nimajo usmiljenja. Veliko lepše bi napravil tisti, ki bi Krtinčanom dal nasvet, da pomagajo tem nesrečnim žrtvam in skupno poravnajo dolg za krtinske zvonove, nego da se zaletuje v g. J. Zarnika, katerega Krtinčani poznajo, da je vedno vnet za dobro stvar, četudi je bil prevnet za ponos Krtine in teh nesrečnih krtinskih zvonov.

o Notranjske novice o

n V neki kmečki občini na Pivki (imena izpustimo, ker se gre le za stvar ne za osebe) vršile so se preteklo spomlad občinske volitve, katere so končale s popolnim porazom S. L. S. Župnik svest si popolne zmage, je po temu porazu postal uprav divji. Posebno k kaplaniji spadajočim vasem je dal čutiti svojo maščevalnost — do smešnosti. Danes opišemo sa-

mo en slučaj, kateri je pa tako drastičen in značilen za mišljenje nekaterih božjih namestnikov, da mu menda ni para. Iz tega slučaja se jasno vidi, koliko je tem gospodom mar za vero ter verske nauke in zapovedi. Torej k stvari: Neka M. C. kupila je l. 1876. na običajni dražbi sedež v kaplanijski cerkvi. Plačevala je redno vsakoletni prispevek za vzdrževanje po 1 K. Pred par leti je odšla začasno k svojemu sinu, posestniku na Koroškem. Pošiljala je tudi sedaj redno omenjeni prispevek. Ker ona tedaj začasno ni vporabljal sedeža, zahajala je tja, tu pa tam njena vnukinja, sedaj 19letna J. T. Letos v majniku, je pa župnik, **ko je pobral letne prispevke, kateri se notabene v naprej plačujejo, meni nič tebi nič, na dražbi prodal med drugimi tudi C. sedež.** Na vprašanje, zakaj ga je prodal, je rekel, da je C. stalno izseljena, ter da nima nikake pravice več do sedeža (za prispevek plačati je imela »pravico«). J. T. je pa, ne glede na to, vporabljal imenovani sedež; ni si ga lastila, le smatrala ga je za neprodanega, dokler njena stara mati kot lastnica tega sedeža živi. In ako bi ga smela vsaka druga poljubna oseba vporabljal, zakaj bi ga ne smela ona?! Župnik je bil drugih misli. V začetku julija dobi M. T., mati J. T. od župnikovega pravnega zastopnika poziv in grožnjo, da se tekom dveh dni pisмено odpove sedežu, sicer sledi tožba. Plačati da mora tudi narasle troške 4 K 96 v. Ker se M. T. za to ni zmenila, obvestil jo je župnikov zastopnik, dne 23. julija, da je župnik voljan prepustiti sedež M. C., ali le njej sami, ne pa hčeri M. T., da torej sedež do vrnitve M. C. prazen ostane, oziroma, da ga sme vsakdo vporabljal, le hči ali pa vnukinja imenovane ne. Zahteva končno izjavo, da ne bo vporabljal sedeža ter plačala narasle troške v znesku 8 K 26 v. Ker M. T. tudi sedaj ni bila tako neumna, kakor je župnik mislil, vložil je dne 13. septembra tožbo v gorenjem smislu, ter postavil vrednost prepornega predmeta, torej sedeža na 100 K. V prijetni nadi, da bo znabiti M. T. ali pa njen mož, kateri morebiti ni tako volil, kakor je on želel, obešen, pričakoval je g. župnik dneva razprave, kateri je bil določen na dne 2. oktobra. Pa glej ga spaka — g. župnik je vnovič naletel na ljudi, kateri so drugih misli, kakor on. Sodišče je namreč tožbo v celem obsegu zavrnilo ter izjavilo, da ni kompetentno soditi v tej zadevi. Tudi sedaj ni bil g. župnik zadovoljen, blamaža je bila premajhna. Vložil je rekurz, kateremu je dež. sodišče ugodilo in dne 14. prosinca t. l. se je vršila razprava. Pri tej razpravi je župnik popolnoma pogorel ter mora plačati vse troške tudi toženki in pričam. Sodišče je konstatiralo v sodbi, da cerkev ni imela niti najmanjše škode, ako je v materini odsotnosti hči ali pa vnukinja vporabljal sedež, osobito ker se je letni prispevek redno plačeval. Hoteč se na vsak način, če tudi z lažjo izviti, je trdil končno župnik, da on kaplana M. ni

pooblastil pobrati prispevke. Na sodnikovo vprašanje, zakaj je potem prispevke od kaplana prejel, ako ga ni pooblastil jih pobrati, je župnik zarudel in — šel. Tu so gola dejstva, komentar naj si vsak sam napravi! Tu le nekaj vprašanj in nasvetov: G. župnik ne vidi sedežev, katerih lastniki so celo po 19 let odsotni, nekateri že mrtvi. Zakaj? Enostaven odgovor: Ker sorodniki lastnikov, kateri vporabljaljo te sedeže v župnikov rog trobijo. Dalje — bodo stroški omenjene pravde plačani iz cerkvene blagajne; ali starešine kaj vedo o tem? So cerkv. starešine sploh dovolili župniku tožiti, ali je brez njih vednosti tožbo vložil, kar je protipostavno? Gosp. župniku svetujemo, da se v bodoče izogne takih in enakih blamaž, naj vpelje v cerkvi sledeči red: Vsak lastnik sedeža naj ima legitimacijo s fotografijo in lastnoročnim podpisom. Pri vsaki klopi naj postavi po enega kontrolorja ter nekaj bričev, da one iz cerkve pomečejo, kateri ne bi na svojem mestu sedeli. Če še to ne bi pomagalo, pa naj cerkev — zapre!

o Zagorske novice o

zg Živinski in kramarski semenj v Zagorju ob Savi se vrši radi nedelje, ki je dne 9. februarja, drugi dan, to je v ponedeljek, dne 10. februarja.

zg Iz Kisovca. Odgovor na »Domoljub« št. 4. Ajmohtarji izzivajo ter mečejo s škrici in liberalnimi berači okrog sebe. Ko se jih pa prime za njih mokra ušesa, pa kričijo kot tista dolgouha žival v precepu. Oglejmo si njih salamonsko politiko: V priliki občinskih volitev se bahajo, kako bodo beračam navil uro. Za kandidate postavijo večinoma kapitaliste (kakor v naši aržiski občini, tako tudi v zagorski). Kaj ne, da bi lažje šla kamela skozi šivanino uho? Socijalistom prepuste blagodušno III. razred, vzlic temu, da so svoječasno očitali voditelju, da je zagnal Boga v kot. Samo naprednim slovenskim beračem nič! Neki agitator na klerikalni podlagi ponuja ter oddaja pooblastila drugi stranki in pri tem ponosno pravi: mi jih imamo več kot dosti. (Pa bode še prišel čas, da jih ne bodete imeli!) Pri volitvah pa lopnejo tako, da sami sebe ne poznajo. Napravijo rekurz, podpiše ga pod hruško »akademsko« izobražen kapitalist, deželna vlada jim pomaga, ker posreduje dr. Šusteršič. Pride druga volitev. Socijalni demokrati jim kažejo fige (razven Čobala). Toda bog je pravičen kot c. kr. deželna vlada, da jim pomaga, kajti združena armada je lopnila popolnoma. Napredni liberalni berači dobijo večino. Bog torej ni hotel, da bi prišli hinavci v odbor. Dopisun, ki vidiš pezdil v očesu brata, bruna v lastnem pa ne vidiš! Radovedni smo, kaj nek piše piše tista »fletna« Reza, ki je vandrila na bogati klerikalni podlagi namesto v Rim v Ameriko... Ne hodite na solnce, ker imate preobilo masla na glavi!

Očitane občinske poti in ceste, okrajne ceste pa ne vidite, katero imate v svoji oskrbi. Okrajna cesta še ni nikdar bila v tako slabem stanju, kakor je ravno sedaj, samo pred Rancierjem se blato strže, za nas druge davkoplačevalce je pa dobro, da gazimo blato po okrajni cesti do kolen. Tu pometajte! Prav jo je »pošinilo« naše verno ljudstvo, ki pravi, da se mora človek proti nezgodam zavarovati prej, predno se podaš na našo okrajno cesto. Tu prosimo c. kr. okrajno glavarstvo, da naj vpliva na klerikalni cestni odbor, da naj orje s plugom, pa ne sneg, ampak »polifko«, da ne bodo naši ubogi šolarčki utonili v blatu. Snažite in napravite jarke tam, kjer jih še ni, kajti cesta izgleda na nekaterih delih mesta kot kodunje. Torej dopisnik »Domoljuba«, imaš dovolj gradiva, če bodeš hotel vse grehe tvojih pristavev popraviti. Le hiti z delom, mi ti bomo šli vedno na roko!

Gospodarstvo.

gs **Sadjarški tečaj na Grmu** priredi ravnateljstvo kmetijske šole v **ponedeljek in torek, dne 24. in 25. februarja t. l.** Namen tečaja je, povzdiga domačega sadjarstva. Na sporedu so naslednja predavanja: V **ponedeljek, dne 24. februarja: Od 2. do 4. popoldne:** Razčrtavanje sadnih nasadov. Naprava drevesnih jam. Obrezovanje dreves pred saditvijo. Pravilna saditev dreves. Od 4. do 5. popoldne: Praktične vaje v šolskem sadovnjaku. -- V **torek, dne 25. februarja. Od 8. do 10. dopoldne:** Oskrbovanje mladega in starejšega drevja. Obrezovanje. Pomlajevanje in precep-ljanje. Od 10. do 12. dopoldne: Praktične vaje v sadovnjaku. Od 2. do 4. popoldne: Najvažnejše o gojitvi in oskrbovanju pr-tličnega drevja. Od 4. do 5. popoldne: Praktične vaje v šolskih nasadih. Tečaj je namenjen gospodarjem in kmetiskim mladenci. Kdor se hoče tečaja udeležiti, naj se priklasi po dopisnici. Oddaljenim in revnim udeležencem s Kranjskega plača ravnateljstvo stroške za pot do Novega mesta in podporo 2 K na dan za prehrano. Podpora se dovoli le onim, ki zanj pravočasno po dopisnici prosijo. Priglasila in prošnje za podporo je treba nemudoma poslati ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu, pošta Kandija.

gs **Kletarski tečaj.** Podpisani priredi v dneh 25. do 28. t. m. pri državni vzorni kleti v Novem mestu trodnevni kletarski tečaj specijelno za gostilničarje in vino-tržce. Sprejme se še kakih deset udeležencev. Kdor se želi udeležiti tega tečaja, naj se zglašit takoj. — **B. Skalický, c. kr. vinarški nadzornik v Kandiji pri Novem mestu.**

gs **Živinorejski in mlekarški tečaj** priredi ravnateljstvo kmetijske šole na Grmu v sredo in četrtek **dne 26. in 27. februarja**

t. l. Namen tečaja je izboljšanje kravje reje v zvezi z mlekarstvom. Na sporedu so naslednja predavanja. V **sredo dne 26. februarja: Od 2. do 4. popoldne:** Vrednost kravje reje. Odbiranje molznih krav. Ra-ba krav za kleme. Krmljenje krav. Strež-ba molznim kravam. Molža. Stroški krav-je reje. V **četrtek, dne 27. februarja. Od 9. do 11. dopoldne:** Prodaja mleka. Ravna-nje z mlekom. Lastnosti mleka. Napake in pomanjkljivosti mleka. Mlečna posoda. Popoldne od 2. do 4.: Prodaja smetane in presnega masla. Oddajanje in razpošilja-nje presnega masla. Gospodarski pomen mlekarških zadrug. Pouk se pojasnjuje s praktičnim razkazovanjem. Tečaj je na-menjen našim gospodarjem in gospodi-njam. Želi se, da se ga mnogoštevilno udeleže tudi naše gospodinje in kmetiska dekleta. Kdor se želi tečaja udeležiti, naj se priklasi po dopisnici. Oddaljenim in revnim udeležencem s Kranjskega plača ravnateljstvo stroške za pot do Novega mesta in podporo 2 K na dan za prehrano. Podpora se dovoli le onim, ki za njo po dopisnici pravočasno prosijo. Priglasila in prošnje za podporo je treba nemudoma poslati ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu pošta Kandija.

Prosveta.

Nekaj o Sv. Treh kraljih.

VI. list Savla-brezverca do Štefana, na-mestnika nadpastirja Antona v Šmihelu.

Danes si hočemo ogledati eno neza-sluzeno svetovno slavo: Krščanski praz-nik »sv. treh kraljev«. Dokler bo obstala rimsko-katoliška cerkev, bo vsako leto morala biti nekoliko v zadregi nad »ne-zmotljivostjo« tistih prvih. cerkvenih ste-brov, ki so jih na zaključek najsvetejšega spomina krščanstva — na spomin rojstva »Odrešenika sveta« — postavili praznik trem — **poganom**, oziroma ki so **pogane za svetnike** proglasili. Imamo 4 evangeli-ste. Ali **razun enega**, (sv. Matevža) nam ne ve **niti eden** od treh drugih niti besedi-ce povedati o dogodku, da bi bili trije »mo-dri iz Jutrovega« prišli se poklonit novo-rojenčku v Betlehem. Pa tudi, če bi se ta edini evangelist slučajno ne zmotil, kaj pa so ti trije jutrovcu storili tako posebnega s svojim obiskom, da se jih je proglasilo za **svetnike**. Ali se niso po besedah tudi tega edinega evangelista, ki ve o njih po-ročati, prišli poklonit edino le dozdevno novorojenemu **kralju Judov**? Pa pustimo to. Da ne bo kdo prerahločutnih mislil, da tako sodijo o »sv. treh kraljih« le »brez-verci«, vprašajte našega prvega sloven-skega cerkvenega učenjaka, g. dr. Janeza Evangelista dr. K r e k a, ki je v družbi z umrlim dr. L a m p e t o m spisal slovenski prevod »Zgodbe sv. pisma«, ki jih je izda-

la pobožna družba sv. Mohorja v Celov-cu. Le vprašajte tega našega Janeza Evangelista, kako sodi on o »sv. treh kra-ljih«. V 10. snopiču »Zgodb sv. pisma« na str. 92. odgovarjata oba naša cerkvena učenjaka najprvo na vprašanje: »**Kdaj so prišli Modri iz Jutrovega**?« da se **ne** sme misliti, da je naš praznik »sv. treh kraljev« **zgodovinski dan** onega obiska v betlehem-skem hlevu, oziroma hišici. Ker »ravno na dan — pravita naša dva evangelista — »se spominja cerkev še **dvojih** drugih do-godkov, namreč **Jezusovega krsta v Jor-danu in čudeža v Kani Galilejski**.« Po nju-ni sodbi se je vršil obisk teh treh Modrih iz Jutrovega še le potem, »ko se je sv. družina vrnila iz Jeruzalema v Betle-hem,« torej po odpravi Očiščenja, še le **čez poldrugi mesec** po Jezusovem rojstvu. Pa navsezadnje to ni še tako zanimivo, kdaj naj bi se bil vršil ta obisk. Ampak za-nimivejše je, kako naša dva cerkvena učenjaka odgovarjata na vprašanje: **Kdo pa so bili pravzaprav ti trije Modri iz Ju-trovega**? Na to vprašanje nam dasta pod naslovom »**Domovina Modrih z Jutrove-ga**« na str. 93. sledeči odgovor: »**Ni nam natančno znano**, kje so bili Modri doma. Iz besede z Jutrovega se da sklepati, da so prišli iz dežele, ki je vzhodno od Pale-stine. Najverjetnejše je, da je Perzija, ali Kaldeja njihova domovina in **ne Arabija**, kakor mislijo nekateri.« Torej po domače povedano: Nezmotljivost rimsko-katoliške cerkve, ki jo vodi sam sv. Duh, še danes ne ve, niti odkod so ti trije možje doma, ki jih je proglasila za svetnike. Eno pa je gotovo, da so bili **pogani**, ker razun Judov, so bili vsi drugi narodi pogani. Ali naša dva cerkvena učenjaka sta glede »sv. treh kraljev« še tudi drugače odkrito-srčna. Priznata, da to **niso bili nikaki kra-lji**, temveč možje iz »posebnega stanu, ki se je pečal z raznimi znanstvi: z zdravil-stvom, zvezdoslovjem, naravoslovjem, pa tudi tolmačenjem bodočnosti, zlasti po zvezdah. Člani tega stanu so se imenovali **Modri** ali s semitsko besedo **magi**« (po do-mače coperniki. Op. stavca). Nadalje pri-znata naša dva katoliška učenjaka tudi, da jih je še prva krščanska cerkev slikala v duhovski obleki. Še le od **šestega veka** sem se **imenujejo kralji**. Od 8. stoletja da-lje pa se **predstavljajo** v kraljevski obleki.

Najlepši je pa konec teh »sv. treh kraljev«. Niti evangelist Matevž, ali Ma-tej, ne ve koliko je bilo teh Modrih iz Ju-trovega. To odkrito priznata tudi naša dva cerkvena učenjaka. Na str. 94. omenjenih »Zgodb« pravita namreč: »Sveto pismo nam **ni ohranilo ne njihovega števila, ne imena**. Staro, v prvo polovico tretjega ve-ka segajoče izročilo pravi, da so bili trije, imenovali so se Kašpar, Melhior in Balta-zar.« Le nekako »verojetnost ima staro poročilo, da je sv. Tomaž podučil Modre v Kristusovi veri, in da so vsi zanj umrli mučeniške smrti.« Tedaj le na podlagi ve-

rojetnosti starih bajk so iz neznanega števila in rodu torej bajeslovne pogane proglasili za svetnike krščanske cerkve. Ko se vendar med celo dobo Jezusovega življenja ni niti z eno besedo več omenjalo tega obiska, tudi če bi se bil res dogodil, kar pa zgodovinsko ni nikjer utemeljeno. Naša dva cerkvena učenika vesta o njih še povedati, da je sv. Helena njih trupla dala prenesti v Carigrad v cerkev sv. Zofije, odtam so prišli v Milan, l. 1163. pa v Kolin, kjer so jim sezidali veličastno svetišče.

Naj so že bili kdor so bili in kolikor jih je bilo, naj so bili kdaj v Betlehemu pri rojstvu Jezusa, naj jih je Hallejev komet ali res kakor pripoveduje sv. pismo »angel v zvezdi« vodil iz daljnega neznanega Jutrovega tja v Betlehem: eno je gotovo: prišli so prav po ceni do svoje svetosti in svoje slave.

To se mi je zdelo, predno gremo še mi v Betlehem, potrebno omeniti, ker se je naše dobro verno ljudstvo letošnji praznik sv. treh kraljev pohujševalo nad našimi božjimi namestniki, ki so namesto povesti o sv. treh kraljih, na prižnici brali škofov evangelij zoper »Slov. Narod«, »Slov. Dom« in sploh vse »brezverske« liste.

Zdravstvo.

O zdravilih.

Dajanje zdravil pri boleznih je del naših zdravilnih pripomočkov. Zdravila so iz organskega kraljestva — zlasti rastlinskega — in iz neorganskega kraljestva. Po veliki večini so strupi in navadno za telo ni vseeno, v kakšni množini in kako dolgo jih uživamo; nekateri pa tvorijo zopet prehod k hranilom.

Že od starodavnih časov je znana zdravilna lastnost raznih rudninskih snovi ali naravnih proizvodov, ki učinkujejo bodisi nespremenjene ali pa šele po gotovi pripravi. Očividno je, da je bila takšna lastnost najdena popolnoma slučajno, a skušnja je potem potrdila njih primernost za zdravilo. Različni kraji imajo med svojim rastlinstvom ali rudninštvom posebnosti, kakršnih po drugih krajih ni. Pri nas bi doslej ne imeli vspešnega zdravila proti močvirski mrzlici, če bi je ne bili Evropejci našli pri južnoamerikanskih Indijancih, ki so imeli v kininovi skorji vspešno sredstvo proti tej bolezni. Vzhod nam je dal opij, južna Amerika kokain, Japonsko kafro itd. Kar je bila prej prednost enega kraja, prehaja v last celega zdravilstva in se posplošuje.

V starejših časih je bila torej glavna opravičenost za kako zdravilo slučajno pridobljena skušnja. V novejšem času je

nastopilo namesto tega zavedno stremjenje stvoriti nova zdravila, bodisi s tem, da se starim zdravilom umetno odvzema jo neprijetne postranske lastnosti, ali pa da se sestavljajo potom kemičnega spajanja nove snovi. Te se pa nato zopet preiskujejo, če imajo takšne zdravilne lastnosti, kakršne se je pričakovalo od njih. Seve da ni primanjkovalo tudi v starših in starih časih špekulacij. Tem in onim snovem se je pripisovalo zdravilne lastnosti, kakršnih tam ni bilo, ki bi jih pa morale imeti, če bi ne bila špekulacija izhajala z napačnih predpogojev. Ljudje niso imeli pravega nazora o bistvu bolezni, o delovanju zdravil v zdravem in bolnem telesu. Tedaj je odločalo o vspešnosti zdravila in možnosti njih delovanja na kakšni planeti je bil kdo rojen, kakšnega sestava je bil kdo — suhega ali vlažnega — kakšnega temperamenta, in kakšne je bilo baš stališče zvezd ali meseca. Da so uganjali z bolnikom različne procedure, ni nič čudnega. V špekulaciji srednjega in starejšega novega veka je bilo znanstvenega malo ali pa celo nič. Da je nekatero zdravilo, čegar delovanje je bilo na ta način nepravilno dokazovano, navidezno vendar vplivalo, je tičal vzrok v tem, da se pozdravi marsikatera bolezen tudi, če se daje popolnoma indiferentna sredstva. Izdelovanje zdravil je bila posebna umetnost, in recept iz XVIII. stoletja je bil cela pesem. Če ni imel vsaj osem zdravil, je bil to čisto srednje vrste recept.

Današnji čas je za toliko boljši, da je temelj zdravljenja poskus in da je vse znanstveno bolj dokazano, kot je bilo to preje. Seve so tudi tu gotove napake. Dandanes imamo ogromne množine zdravil. Človek si ne more niti zapomniti vseh teh —inov, —enov in —olov. Proti vsaki bolezni imamo na desetine in stotine zdravil, izmed katerih je vsako posamezno »dosedaj še neprekošeno« — kar pomeni, da imamo zanesljivih zdravil dosedaj še vedno malo. Izdelovanja zdravil se je polotila veleobrt, podpirana od velikega kapitala. Dandanes se izdelujejo in dovažajo v trgovino zdravila brez ozira na svojo notranjo vrednost, temveč edino le zato, da bi se na vsak način dajalo nekaj novega, da bi kemična veleobrt imela kaj dela in da bi se vložena glavica obrestovala. Primerna reklama pa pomore odprodaji novim drogami, ki morebiti niso slabše kot stare, toda često tudi prav nič boljše. Danes moderno zdravilo je čez pet let že strašno zastarelo. Vsako leto, da, vsak dan nam prinaša nekaj, česar še ni bilo, nova in nova izvrstna zdravila, ki gredo preko odra in izginjajo v propališču. Stalen in počasen napredek je sicer pri tem, toda je mnogo nezdravih prestrelkov. Železo, arzenik, morfij, atropin, salicilova kislina, živo srebro, jod, kinin itd. ostajajo še nadalje stebri zdravljenja, in če vzbudi kako novo sredstvo

pozornost zdravilstva, je to večinoma le za trenotek.

Zelo malo je zdravil, ki bi vplivala na kakšno bolezen posebej, kot kinin pri močvirni mrzlici ali živo srebro pri sifilis. V ljudstvu prevladuje napačno domnevanje, da ima vsaka bolezen svoje posebno zdravilo. Potem bi bila umetnost zdraviti preveč lahka! »Teta smrt« v pravljici uči svojega hranjenca znanja vseh vrst rastlin, da bi vedel, katera je proti kateri bolezni. Ljudstvo pravi, da raste proti vsaki bolezni rastlina. Žal stvar ni taka. Za večino nalezljivih bolezni ni nikakega zanesljivo delujočega zdravila. Nimamo zdravila proti jetiki, proti vročinski bolezni, proti nevarnim bulam, proti najrazličnejšim vleklim boleznim. Velika večina zdravil vpliva le na znake (simptome) bolezni, kot so: vročina, bolečina, oteklina, vnetje, izločevanje bolezenskih izločnin, ne da bi se dotikala korenine bolezni, in glavni zdravilni činitelj ostaja živa, na novo vstvarjajoča življenjska sila.* Seve da predno obolimo. S tem se najbolj gotovo obranimo vsake bolezni, oziroma jo premagamo, če nas napade. Predvsem se moramo torej varovati stvari, ki slabe to življenjsko silo, kot n. pr. alkohola, slabega zraka, prevelikega uživanja mesa, tobaka in izgube spolnih sokov. Vsled tega je treba včasih kak simptom potlačiti, da bolno mesto dobi časa za razvitje življenjske sile. Ta zdravilna moč je tajnost vspehov najrazličnejših zdravil, ki so popolnoma indiferentna ter nimajo na telo niti slabega, niti dobrega vpliva.

Dr. Fr. Hortvik.

LISTEK.

Oscar Wilde:

Strah v cantervillskem gradu.

Novela.

(Dalje.)

II. poglavje.

Nevihita je strašansko divjala celo noč, toda nič posebnega se ni pripetilo. Ko pridejo drugega jutra doli zajtrkovat, zopet najdejo na tleh strašno krvavo liso.

»Ne verjamem, da bi bilo tega krivo« Vzorno svetlilo«, reče Washington, »ker skušal sem je že v vseh mogočih slučajih. To-le je napravilo strašilo.«

Zato očisti madež znova, toda drugega jutra se zopet pokaže. Tretjega zopet, čeprav je Mr. Otis sam zaprl knjižnico in odnesel ključ seboj gori. Sedaj začne to zanimati celo rodbino; Mr. Otis začne slutiti, da je bil predogmatičen, ko je zanikal obstanek strašil, Mrs. Otisova izrazi namen, da vstopi v Psychical Society, Washington je pa pripravljaj za go-

* In to novo vstvarjajočo življenjsko silo mora vsakdo izmed nas gojiti v sebi.

spoda Myersa in Podmora dolgo pismo o stalnosti krvavih madežev pri zločinih. Te noči so bili vsi dvomi o objektivnem obstanku čudežev odstranjeni.

Dan je bil soparen in solnčen; in v zvečernem hladu se odpelje cela rodbina ven. Vrnejo se domov šele ob devetih, na kar zaužijejo lahko večerjo. Razgovor se ni obrnil niti v najmanjšem oziru na strahove, tako da so manjkali torej tudi najelementarnejši pogoji za sprejemljivo pričakovanje, ki tolikokrat nastajajo pri nastanku psihiških pojavov. Kot sem pozneje izvedel od Mr. Otisa, se je govorilo enostavno o takšnih predmetih, ki tvorijo navadne pogovore izobraženih Amerikancev, na primer kako ogromno presega miss Fanny Devonportova Saro Bernhardtovo kot igralko; kako težko se dobi tudi po najboljših angleških hišah zeleno žitno klasje, ajdove calte in koruzni puding; važnost Bostona za razvoj vse-svetovne duše; ugodnosti sistema nakažnic za prtljago pri potovanju po železnicah; in prijetnost newyorškega naglasa v primeri z londonskim zategovanjem besedi. Niti spomnil ni nihče nič o kaki nadnaravni stvari, niti cikalo ni nič na sira Simona Cantervillskega. Ob 11. odide rodbina spat in ob polnoči ni gorela nobena luč več. Nekaj časa nato probudi Mr. Otisa čuden ropot na hodniku pred spalnico. Bilo je slišati kot rožljanje kovine in kot da prihaja vedno bližje in bližje. Takoj vstane, prižge vžigalico in pogleda na uro. Bila je ravno ena. Bil je popolnoma miren; ko si potiplje namreč žilo, ni bilo čisto nič poznati kakšnega vročinskega razburjenja. Čudno ropotanje je bilo še vedno slišati, in obenem natančen odmev korakov, obuje si copate, vzame iz svoje toaletne mizice podolgasto stekleničico in odpre vrata. Ravno nasproti sebe zagleda v mesečni svetlobi starega človeka grozovite zunanosti. Oči so se mu svetile kot žareče oglje; dolgi sivi lasje so se mu usipali po ramah v sprijetih kodrih; obleko starodavnega kroja je imel umazano in raztrgano, v zapestju in členkih so mu visele težke verige in zarjaveli uklepi.

»Cenjeni gospod,« reče Mr. Otis, »prosim vas kar najnujnejše, da bi si namazali z oljem verige, ter sem vam prinesel v ta namen steklenico Tammanyjevega »Mazila z vzhajajočim solncem«. Pravijo, da že prva poraba popolnoma pomaga, in na ovitku je nekoliko spričal za to stvar od nekaterih naših najimenitnejših domačih duhovnikov. Pustim vam je tukaj poleg nočne luči, in z veseljem vam ga preskrbim še, če boste želeli.«

To rekši postavi poslanec Zedinjenih držav stekleničico na mramornato mizo, zapre vrata in se poda nazaj spat.

Za trenotek ostane Cantervillsko strašilo kar trdo od naravnega ogorčenja nato pa vrže steklenico jezno po voščjenih tleh, uide po hodniku, globoko vzdihujoč in pu-

šča je pošastno zeleno svetlobo iz sebe. Toda komaj pride do začetka velikega hrastovega stopnišča, se odpro vrata, pokazeta se dve belo oblečeni postavitci in velika blazina mu zašumi okrog glave. Očividno ni bilo dobro gubiti časa, in porativši hitro četrto dimenzijo prostora za sredstvo pobega, se razbline skozi opaž zidu, in v hiši je bilo zopet vse tiho.

Ko pride strašilo v skrivno sobico v levem krilu gradu, se upre ob mesečni žarek, da bi prišlo zopet k sapi, ter začne premišljevali si svoj položaj. Še nikoli tekom svojega sijajnega in nepretrganega življenjskega potovanja celih dolgih tristo let ni bilo tako kruto žaljeno. Spomni se na vojvodinjo, katero je tako prestrašilo, da je obolela, ko je stala pred zrcalom v čipkah in dijamantih; na širi služabnice, ki jih je naredilo histerične samo s tem, da jim je pokazalo zobe izmed zagrinjaj v eni nepotrebnih spalnic; na župnega upravitelja, kateremu je ugasilo svečo, ko se je vračal pozno iz knjižnice in ki je bil od tistega časa neprestano v oskrbi sira Williama Golla, resničen mučenik vsled pokvarjenih živcev; in na staro gospo Frémonillaško: ta je zgodaj zjutraj se prebudi zapazila v naslonjaču pri peči okostnjak, ki je brač njen dnevnik, na kar je ostala šest tednov v postelji radi vnetja možgan ter se po ozdravljenju pomirila s cerkvijo ter pretrgala zveze z zloglasnim skeptikom monsieurjem Voltairjem. Spomni se tudi na strahovito noč, ko so našli ničvrednega lorda Cantervillskega napol zadušenega v njegovi toaletni sobi s kvar-to globoko v grlu, in kako je ta, ravno predno je umrl, priznal, da je ravno s to karto ogoljufal Charlesa Jamesa Foxa pri Crockfordu za 50.000 liber, ter prisegel, da ga jo je strašilo prisililo požreti. — Spomni se zopet na vsa svoja velika dejanja, od kletarja, ki se je ustrelil v jedilni shrambi, ker je zagledal zeleno roko bobnati po steklu na oknu, do krasne lady Stutfieldove, ki je morala okrog vratu vedno nositi črn baržunast trak, da je skrila odtiske petih prstov, vžgane na beli koži, in ki je nazadnje skočila v ribnik na koncu kraljevskega drevoreda. Z navdušenim samoljubjem resničnega umetnika se je spominjalo po vrsti vseh svojih najslavnejših dejanj; trpko se nasmeje samemu sebi, spomnivši se na svoj zadnji nastop kot »Rdeči Rebeun ali Zadavljeni dojenček«, na svoj **début** kot »Orjak Gibeon, Volkodlak iz Bexley Moora« in na **furore**, kakršen je vzbudilo krasnega julijskega večera **samo** s tem, da je kegljalo z lastnimi kostmi na lawn - tenisovem igrišču. Po vsi ti slavi pa pride nekaj ubogih modernih Amerikancev in mu ponudi »Mazilo z vzhajajočim solncem« ter mu meče blazine na glavo! To je naravnost neznosno. Razventega se še nikdar v zgodovini s strahom ni tako - le delalo. Zato se odloči, da se maščuje; ter ostane do belega dne v pozi globoke zamišljenosti.

Na delu za našo sveto stvar.

Spisal Skovir Čukoladovski.

Solnce je bilo zatono za gore in mrak je legel v dolino. Mrzel veter je pihal in sleherni potnik se je rad umaknil v izbo, kjer si je s kozarcem vina lahko potolažil žejno grlo.

Tudi jaz sem stopil v gostilnico in se vsedel za belo javorjevo mizo v kotu. Le slaba svetloba je prodirala skozi majhna ohna in komaj sem zapazil pri sosedni mizi dva gosta, ki sta stiskala skupaj glave in se prav živo pogovarjala.

Med večerjo sem iz dolgega časa vendar začel slediti pogovoru mojih dveh sosedov, kajti mislil sem si, tudi med kmečkim ljudstvom se sliši včasih pametno besedo.

Očividno je bil eden izmed njiju domačin, ker je tako živahno in natančno pripovedoval svojemu tovarišu o najnovjših razmerah v trgu.

Tujec sem bil skoro v trgu, a vendar sem prav poželjivo vlekel vsako besedo na uho in prepričan sem, da bo tudi marsikdo izmed bralcev z zanimanjem sledil pripovedovanju, katerega hočem doslovno tu napisati.

Vedno boljši časi se nam bližajo. Cela slovenska dežela je prišla v tabor S. L. S. Samo Ljubljanci ste še tako preklicano zarukani in ne spoznate, kdo je naš pravi prijatelj. Samo v Ljubljani imate liberalnega župana in zato se božji blagoslov tudi ogiba vašega mesta. Nič bogoljubnega dela ne morete storiti, kar je pri nas tako lahko, ko nam županuje mož čistega, katoliške prepričanja. Sam župnik so ga izbrali in iz prižnice pohvalili. Ker se pa na prižnici oznanjuje pa mora vsak kristjan verjeti. Iz prižnice govori sam Bog iz gospodov. Za zmirom mi ostane v spominu, ko so rekli da, kdor voli z njimi, ta z glasovnico v roki pred celim svetom prizna, da je Bog, da so nebesa in pekel. Če bi ne imel tako trdne vere, veš tudi jaz bi ne verjel, da je napredni kandidat v Zavberlogu tako slab človek, ko je vendar že tolikim revežem pomagal iz sile. Pa fajmošter je pravil Froncu Zaključju, da je s hudičem v zvezi in da za njega ni več pomoči. Odkupil bi se morebiti še, če bi naprimer poplačal vse škofove dolgov. Pravil je tudi, da je samo on kriv, da so liberalci sklenili odpustiti vse delavce, ki so z Bogom volili in ki pristopajo vsako nedeljo k mizi Gospodovi. Tudi iz stanovanj nas hočejo pometati, pa jim ne bo šlo. Mi imamo moč v rokah, občina je naša, župan je naš, kaj pa še hočemo. Župan in naš preblagi in pobožni gospod župnik sta rekla: »Če vam liberalci ne dajo dela in stanovanj, preskrbimo vam jih mi.«

In včeraj smo blagoslovili dom, katerega smo zidali celo večnost, samo da smo zaslužili svoj kruh. Ljudje kar štrme, od kod mi jemljemo denar. Naša dva prvaka sta se izkazala brihtne glave. Za-

kaj imamo občino v rokah zastonj in cerkveni denar tudi ne bi smel splesniti. Zraven je pa še en lep denar naložen na cerkveno ime pri škofijskem ordinarijatu, katerega je neki verni mož zapustil v dobrodelne namene. Moža sta jo dolgo tuhtala in nazadnje sta jo pa le pogodila. Danes stoji katoliški dom pred nami kot lična škatljica, v katerega pa nima vstopa noben liberalec, ker je blagoslovljen.

Takšnih slavnosti naš trg še ni videl, kot pretečeno nedeljo. Samih zastav je bilo obljubljen enajst in prišlo jih je samo od zunaj enajst manj, kakor so pridigovali gospod župnik. Sprevod opoldne je bil tako impozanten, da je bilo strah liberalce in nobenega ni bilo videti. Pač vedo, da se jim je za poskriti, kajti med nami so stopali sami bojevití možje, vsi prepojeni z duhom »s kolom v luči križa«. Kdor bi se bil upal kaj posmehovati našim vrlim orlom, ki so korakali v taki sumi in tako vzornem redu, kot koštruni po trgu, vsak bi bil izvedel, kaj smo mi in počem je smola v Kranju. Na čelu je korakal sam on, najvplivnejša oseba našega trga. Prav lep, da, skoro krasen je bil nadebuden mladenič, ko je imel ovite prsi s trakom »Danice«. Pač je utripalo srce njegovi Ančki, ki je drobila prav kmalu za njim. Na to so prišli šolski in šoli odrasli otroci. Ah, to je bil ganljiv pogled. Ta mlada, nedolžna dekleta so vse, da prav vse prepojena s krščanskim duhom in njih srca ljubijo le tistega, ki se je že kdaj izkazal z nožem ali kolom v roki za velike nauke našega Evangelista. Zaključili pa smo sprevod mi, zreli možje, ki smo vsi radi in z vsem navdušenjem pokazali svetu, da spoštujemo naše korito in njih poglavarje.

Ne bom ti jih našteval vse z imeni, saj ti hočem še vse na drobno popisati našo prelepo slavnost. Najlepše je bilo zvečer na veselici. Zgodaj smo pričeli rajati, in kdor je bil povabljen bližje med višjo gospodo, je lahko pil in jedel, kolikor je mogel in to vse zastonj. Pijače je bilo toliko, da je na vseh straneh teklo raz mize. Mi smo pili vino, kdor je pa bolj vaje na zeleno pelinovo žganje, so ga mu pa župnik tudi poklicali pol litra ali tudi celega, kolikor je bil možakar pač katoliški. Tudi župan ni hranil denarja, to se zna. V tako nebeški družbi nas je vinki duh prav kmalu prevzel in nam dal toliko moči, da smo veselo iztegavali roke, išoč kakega gnilega liberalca.

Župnik je izprevidel naše razpoloženje in tudi njega se je bila prišla židana

volja. Kadar mu je prinesla poredna Marijina hčerka štefan, vselej se je z zadovoljnim obrazom obrnil k njej in ji pošepetal nekaj tako ljubkega, da je dekleta spreletela rdečica.

In ko je zapazil navihanost svojih deklet, so se mu rajširile nosnice in v sebi je začutil neko poželenje po samotni.

Pomiril si je ob takih prilikah svojo vročo kri s polnim kozarcem in ga zvrnil na njeno in svoje zdravje.

(Dalje prih.)

* * *

Za zabavo.

Učiteljeva dekla priteče vsa iz sebe k farovski kuharici, jo potegne v kot in ji razkrije veliko skrivnost.

Dekla: Ježeš, pomislite — naša učiteljica, ta pobožna — se v svoji sobi koplje — čisto naga.

Kuharica: Taka packa! Kdo bi bil mislil!

Dekla: Kaj neda! In veste kaj še? Gospod kaplan čepe pod oknom in gledajo v sobo.

Kuharica: Oh — oh — oh — kakor da bi bila naga ženska kaj lepega!

* * *

Razburljivi kaplan Joško je v šoli nekega dečka tako brcnil, da je padel in krvavel iz nosu. Župnik je kaplana posvaril.

— Bodite previdni. Še tožili vas bodo! Sunili ste fanta v zadnjico. To se ne sme več zgoditi!

Kaplan se je razljutil in udaril ob mizo ter zaklical:

— Kako naj mu pa krščanske resnice v glavo vtepem, če ga ne smem v zadnjico suniti?

* * *

Zidar je padel z drugega nadstropja, a na srečo je priletel na kup slame. Med tem, ko se je ječaje pobiral, je prihitela iz hiše gospodinja s kozarcem vode.

— Oh, revež, je zaklicala, pokrepčajte se!

Zidar je pogledal v kozarec in vprašal:

— Prosim, s katerega nadstropja bi pa moral pasti, da bi mi dali kozarec vina?

* * *

Mali Pepček je padel in si jokaje izpiral rano.

Mati: Kaj pa je bilo, da si padel?

Pepček: Sem pozabil na nogah stati.

* * *

Specijalist za porodništvo dr. Čebula je smrtni sovražnik klavirja. Povabljen na srebrno poroko svojega prijatelja, zapazi z veliko nevoljo, da je navzočna tudi neka učiteljica klavirja. Po večerji sede učiteljica za klavir in začne igrati, dr. Čebula pa rentati.

Gospodinja: Ne zamerite, ljubi doktor, ali gospodična izvršuje pač svoj poklic.

Dr. Čebula: Ne zamerite gospa, kaj bi pa rekli, če bi jaz v vašem salonu in pričo tujih ljudi izvrševal svoj poklic?

Valentin Kopitar.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 1. februarja 1913.

Dunaj: 27, 80, 58, 7, 19.

Dvignjene v sredo, dne 5. februarja 1913.

Gradec: 24, 9, 21, 47, 39.

Brno: 34, 14, 50, 51, 56.

Ker so se to leto izpustili v pratiki sejmi v Št. Janžu na Dolenjskem

za to se opozarja, da se bo vršil

sejem

**kakor po navadi prvi kvaterni torek to je
dne 11. februarja 1913.**

Županstvo Št. Janž.

16

Priporočamo našim

Kolinsko cikorijo

gospodinjam

iz

EDINE

slovenske

tovarne

v

Ljubljani.